

FOLYTATÁS A 4. OLDALRÓL

Napjainkban ez az egyik legerősebb társadalmi igény.

– Miért döntött az oktatás mellett?

– Döntésemet régen meghoztam, és ma sem bánom. Az azonban igaz, hogy tanári pályám során a tanítási gyakorlatomat többször újrafogalmaztam, újrászerveztem. Más volt középiskolában irodalmat tanítani a kommunizmus utolsó évtizedében. Volt diákjaim egyik része hol az irodalmi-nyelvi ismeretekért, hol a beszélgetésekért, hol a szabadidős együttléteért, a kirándulásokért és sátorozásokért mond köszönetet. És ismét más az egyetemi oktatás, ahol a gondolatok közötti eligazodást, a kérdésfelvetést, az érvelést tartom igazán fontosnak. Ez ma, a digitális korszakban is fontos, talán még fontosabb. Az egyetemi oktatásban s ezt követően a doktori képzésben a kutatás-módszertani kérdések kerülnek előtérbe. Szívesen beszélgetek a fiatalok által kezdeményezett kutatásokról, szívesen olvasom a készülő és befejezett kéziratokat, doktori disszertációkat.

– Miért tartja fontosnak, hogy az újságírószakosok is belekóstoljanak az antropológiába?

– Örömmel tapasztaltam, hogy immár két olyan generáció is elindult a pályáján, amellyel intenzíven dolgoztam együtt. Az újságírás mintegy harmadfél százados története bizonyította a nyilvános beszéd szerepét, hatását. A média részéről a hagyományok iránti érdeklődés mindig élénk volt: gyűjtési felhívásokat fogalmaztak meg, tettek közzé, etnográfiai anyagot is gyakran publikáltak. Emellett azonban szívesen tekintettek úgy a hagyományozott kultúrára, mint kuriózumra, amelyért lelkesedni kell, vagy amelyet anakronizmussal lehet vádolni. Több esetben megtapasztalhattam, hogy egy-egy rendezvény sajtotreprezentációjában olyan szakvakat és kijelentéseket adtak a számba, amelyek részemről nem hangzottak el, s amelyekkel én valójában nem értek egyet. Különösen így van ez ma, amikor frissen és lelkesen léptük át az európai mentalitás egyik legnagyobb fordulópontját. Az örökségésítésről, a patrimonizációról van szó. A hagyományok beépítése egy olyan köz kultúrába, amelyben nincsenek meg a kontextusai, torzulásokat fog okozni. A folyamatban az etnológusok-antropológusok tudását nem lehet megkerülni, bár sajnos sokszor megteszik. E kérdéseket próbálom tudatosítani előadásaimban, egy félév azonban túl rövid azoknak a hatásoknak, köz helyeknek a leépítésére, amelyek a fiatalokat korábban érték. Mi 1990 után új eredményeket tartalmazó, új szemléletű könyveket és tanulmányokat írtunk, e tudományos munkák azonban csupán a szűk szakmai körben váltak ismertté. Epp ebből a megfontolásból 1998-tól a Cimbora sepsiszentgyörgyi gyereknap minden számába írok cikket.

KÁDÁR HANGA

Még az Üveghegyeken is túl

SOMOGYI BOTOND

Elégünk van ebből! Nincs igazság! Mindig a jók győznek – elégedetlenkedtek egyesek a mesék világában élők közül. – Nekünk is jár valami, ez nem demokrácia – harsogták egyre többen. Egészen addig, amíg valakik az élükre álltak, és megalapították a mesék nyílt társadalmának egyetét. Választásokat akartak kiírni, hogy megszavazzák: a rossz is győzedelmeskedhet, és a jó is elnyerheti méltó büntetését.

– Az nem igazság, hogy a királyfi mindig el tud lovagolni fehér lovon szíve választottjával, ez diszkrimináció – üvöltötték a másság tisztelőiért küzdők. – Különben is, miért kell a királyfinak mindig királylánnyal megházasodnia, miért nem lehet egy herceggel?

De a felszólalások és a tüntetések szinte mindig süket fülekre találtak. Ezért a mesék nyílt társadalmi egyetetének vezetői ördögi tervet eszeltek ki: titokban meg egyeztek Szaaronnal, hogy a sötétség birodalmából elengedi az elnyomás alatt álló orkokat a tündérek világába. Nem kellett sokáig várni, az Óperenciás-tengert elözönlötték a félszemű kalózok ha-

jói, amelyen ezrével hozták be a sötétség birodalmának lakóit. Akik a szárazföldre lépve azonnal nekiesetek a helyieknek. Közben az egylet emberei kitalálták, hogy az egyenlőség kedvéért ezen túl a gonosz mostohák nem halhatnak meg, a mostohaanya nem változhat rút békává. A hétfejű sárkánynak hat fejét azonnal le kellett vágni, mert az egyfejükkel szemben ez nagyfokú diszkriminációnak minősült.

Az orkok mindenben támogatták az egylet vezetőit. És hogy minél többen legyenek, megjelentek a mordori fekete urukok is. Nem volt nyugta többet senkinek: Csipke-rózsika felve járt az utcán, azt kívánta, bárcsak ne ébredt volna fel. Hófehérkét megerőszakolták, a topankáját kereső Hamupipőke sem járt különül. De nem volt kihez fordulni, mert a Szauron birodalmából menekült orkok frusztráltak érezték magukat, hiszen ott-

hon elnyomták őket, ezért azt gondolták, nekik most már mindent szabad. Lassan a régiek közül már mindenki úgy látta, hogy a mesék világa összedőlt. Jancsi megmúttatta magát, hogy egyenlő legyen Juliskával, Piroskától elvettek a finomságokkal tele kosarát. A farkasnak nem volt szabad megdönni a gyomrát követ, és a patakba dobni, a vadászt pedig gyűlöletbeszéddel vádolták meg, amikor a nagymamát molesztáló orkok ellen emelt szót.

A nyílt társadalom egyletének gondolatkommandója mindenholva elért, sorra vette a területeket, hogy mindenki érezze: egy szabad és egyenlő világnak kell elérkeznie. A hét törpének a lakását – amelyet annak idején Hófehérke kitisztított –, azonnal odaadták az orkoknak ideiglenes szálláshelyül. Egészen addig, amíg a kacsalábon forgó palotákat elfoglalják.

FOTÓ: PIXABAY.COM

Szép ló miatt mindig csak a királyfiaknak jut?

Cserebere

PÉTER BEÁTA

Zsúfolásig megtelt a kultúrotthon, ketten is ültek egy széken. A később érkezők a fal mellett sorakoztak. A falu krémje szépen kiöltözve az első sorban foglalt helyet, középen a polgármesterrel. Az előadót, bizonyos X urat, már megelőzte a híre, a szomszédos falvak lakói csodadokorként emlegették, noha nem volt orvos. Rendkívüli önismereti tréninget tart – mondták és furcsán mosolyogtak hozzá.

Végre ide is sikerült elhívni, igaz, nem kis erőfeszítés árán. Pontban nyolc órakor kifogástalan kinézetű úriember lépett a színpadra. – Jó estét kívánok, X vagyok! – mutatkozott be, nagy taps csendült fel. A fejével biccentett, mire két helybéli fiatalember óriási dobozt hozott be a színpadra, egy másik üreset pedig az ajtó mellé helyezett el.

Köszönöm! – villantotta meg

tökéletes fogsorát az előadó, majd rögtön belevágott. – Mindannyiunknak vannak vágyai, néha elérhetetlennek tűnő kívánságai, álmiai. Ilyen az emberi természet. És ez jó, hisz ez viszi előre a világot. Mert minden dolog kiindulópontja az ember. Éppen ezért, ha nem vagyunk megbékélve önmagunkkal, akkor a világgal sem. Ha nem vagyunk megelégedve önmagunkkal, akkor az megkeseríti a mindennapjainkat. Van, aki magasabb szeretne lenni, van, aki alacsonyabb, szebb arcbról, fehérebb fogakról, nagyobb mellekről, kisebb fenékről, izmosabb hasról álmodik. Tudom, hihetetlennek tűnik, de mindez most valóra válik! Ön például mit szeret a legjobban magában? – szegezte hirtelen a kérdést K-nének, aki pironkodva nézett körbe. – Talán a mosolyomat – válaszolta halkan és el is mosolyodott. – Erre valóban büszke lehet, gyönyörű a mosolya. És mi az, amit nem szeret, amit kicserélné magán? – tette fel az újabb kérdést X úr.

A fájós derekamat cserélném ki egy jobbra, vékonyabbra – válaszolta most már bátran K-né. Néhanyan bólogattak, hogy azt ők is, mások egyéb dolgokat emlegettek. – Akkor jöjjön, biztos találunk itt egy szép, sudár derekat – nyújtot-

ta kezét az előadó és felsegítette a nőt a színpadra. Egy kicsit turkált a dobozban, majd átnyújtotta neki a kívánt darabot. K-né örömtől sugárzó arccal tért vissza a helyére.

– Tessék, szeretne még kicserélni valamit? Ne szégyelljék, mindenki szeretne változtatni magán valamit. Jöjjenek, vigyék, vegyék ki bátran, amit akarnak. Nem csalah, nem ámitás!

Néhanyan bátortalanul a színpad felé indultak, a következő percben a tömeg megrohamozta a dobozt, egymás után szedték ki, végül már egymás kezéből tépték ki a formásabb lábakat, sugárzó tekinteteket, dúsabb haját stb. Amikor már mindenki megkaparintott magának valamit, ismét megszólalt az előadó.

– Köszönöm, hogy itt voltak, viseljék boldogan és megelégedéssel ezeket! Ja, és még valami – tette hozzá, mintha csak melleleg. – Távozáskor, kérem, hogy az ajtónál levő dobozba mindenki tegye bele azt, amit a legjobban szeret magában. Valamit valamiért, nem? – kacagott.

A teremben néma csend lett. – Ön, kedves hölgyem, például a mosolyát. Hisz az előbb mondta, azt szereti a legjobban. Csalni nem ér, láttam, hogy a szeplős vállát akarta beletenni. Ön, uram, a dél-

Az égig érő fát kivágták, az élet vizét kimérték, az aranyhalacsokát vergődni hagyták. Még a szegény embert és három fiát, a hercegeket és a királyfiakat sem hagyták békén. Túl jó dolguk volt, így a mesék nyílt társadalmi egyletének vezetői a vasorrú bábákból verbuvált gondolatrendőrséggel őket is állandó megfigyelés alatt tartotta. Még a templom egere sem lehetett biztonságban.

Egyszer azonban elérkeztek a nagy rengetegbe, annak is a kis tisztásához, amelyen mézeskalácsból álló kis kunyhót találtak. Belülről érthetetlen sipítozás és éktelen láрма hallatszott ki.

– Most ez következik – mondták kajánul a vezetők és körbenéztek, vajon ki lakhat ilyen félreeső, biztonságos helyen. – Ki lakik itt? – vonták kérdőre a fa mögül kikanikáló Bambit.

– A boszorkány a soros! – kiabálták kárörvendően az erdő lakói, és már arra kezdtek gondolni, hogy elérkezett a nagy pillanat, a boszorkány is megütheti a bokáját.

Am a mesék nyílt társadalmáért szorgoskodó egylet önjelölt vezetői annyira megijedtek attól, hogy a boszorkány lenne a soros, hogy hanyatt-homlok menekülni kezdtek. Meg sem álltak, csak az Üveghegyeken túl, ahol a kurta farkú malac túr. Szegény malacot sem ki-mélték, mert azt az orkok tisztátalan állatnak nyilvánították.

Az Üveghegyek pedig túl átlátászoak, túl tiszták és igen magasak voltak, ezért úgy határoztak, hogy az egyenlőség érdekében reformjaikat ott is életbe léptetik.

ceg tartását tegye bele, amiről már messziről felismerik a fehérnépek. Mindenki szép sorjában. Igyekezzenek, még jelenésem van egy másik helyszínen is – vált fenyegetőre a hangja.

Csaló! – harsant fel az egyik falubeli, amin felocsúdott a meglepetésből. Csaló! – zúgta a falu népe. A cubákjaimat nem adom! – visította egy asszony. Fogjátok meg, kapjuk el! – kiáltotta valaki és a tömeg megindult az előadó felé. Ő elegánsan meghajolt, majd gyorsan eltűnt a függöny mögött.

– Mocskos gazember! Sátánfajzat! – fújtattak lihegve később az emberek, miután tűvé tették az egész kultúrházat, de mintha csak a föld nyelte volna el, nem találták X urat. Egy darabig még keresték, szitkozódottak, az újonnan szerzett „kincseket” elhajigálták, majd lassan szétszéledt a tömeg. Egy öregasszony titokban boldogan simította meg ráncos arcát, K-nének már nem is fájt a dereka, azt sem bánta, ha már nem olyan vékony, mint tizenévekkel ezelőtt, a délceg tartású férfi még jobban kihúzta magát. Így vonult mindenki haza magával elégedetten.

X úr pedig még visszanézett a falura a dombrol, ahová menekülés közben felkapaszkodott, és örvendett az újabb sikeres estének.